

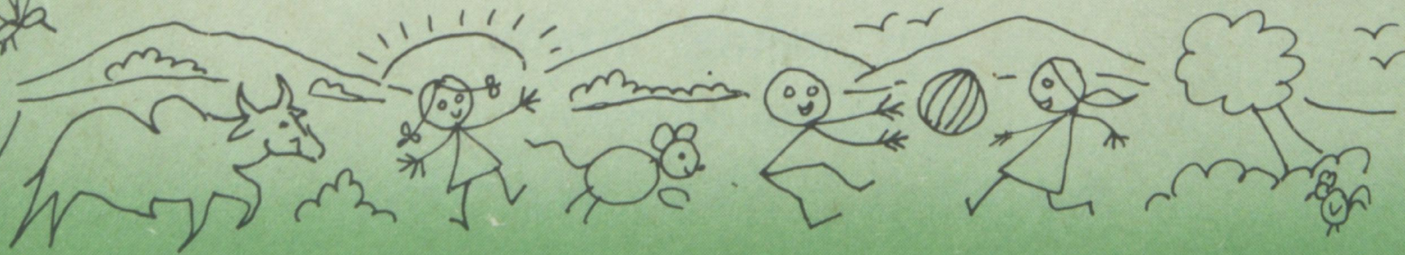
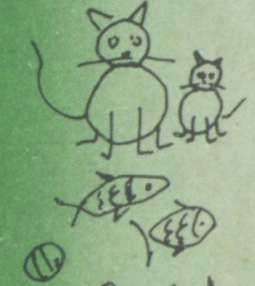
चिंचडीबाय

नानला पुरियान कोरता पावरा गीते

रुपांतर - मायकल जामसिंग रावताला

नरेश मायकल रावताला

चित्रे - गॉडफ्री डिलीमा, एस.जे.

धिंचडीबाय

नानला पुरियान कोरता पावरा गीते

संकल्पना विकास

विश्वमंडळ सेवाश्रम, शिरपूर

रूपांतर

मायकल जामसिंग रावताला

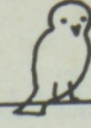
नरेश मायकल रावताला

चित्रे

गॉडफ्री डिलीमा, एस.जे.

निर्मिती सहभाग

सेंटर फॉर लर्निंग रिसोर्सेस, पुणे

प्रस्तावना

‘सर्वांसाठी शिक्षण’ हे जरी

आपल्या देशाचे ध्येयधोरण असले तरी अनेक भटक्या, विमुक्त किंवा आदिवासी मुलांसाठी खास त्यांच्या बोलीत असलेली, त्यांची भावविश्वे जपणारी बालगीते अजूनही उपलब्ध नाहीत.

बालवयात फक्त घरातच

असणारे मूल एक दिवस शाळेत जाऊ लागते. या संक्रमणावस्थेत त्याला त्याच्या परिचयाच्या भाषेतल्या बालसाहित्याची गरज असते. ही गरज अचूक

ओळखून मायकल व नरेश रावताला यांनी लोकप्रिय मराठी बालगीतांना ‘पावरा’ या स्थानिक बोलीचा साज चढविला आहे. गॉडफ्री डिलीमा, एस. जे. यांनी सुबक, सुंदर चित्रे काढून पुस्तकाची शोभा वाढवली आहे.

या प्रयत्नांना पुस्तकरूप

देण्यात ‘सेंटर फॉर लर्निंग रिसोर्सेस’ सहभागी असून ‘द लर्निंग ट्री ट्रस्ट’ तर्फे या पुस्तकाचे प्रकाशन व वितरण होत आहे.

मालूम छे काय ?

नानेगोथा आरवा माणसोक
गीते उवरवतला, एने माणसेबी गीतोक
उवरवतला. गीतोन कोरता खुसीबी
होयतली. कुणीन् एकदांचां गीते गावता
होसे ती आपणू- आपणे काम सोरका-
वीन एककावा पुण् कांटा लागडसूच.

कोरीन बालनवाडीम-अंगनवा-
डीम जाणेवाळा नानला पुरियानकोरता;
ए ने नानला पुरियान मोनोमा-मुयोमा
बोससे; सोमायसे एने ओगापुठीबी
काम लागसे ओसाच, मराठी भासामा

निरवला, वारला मोटा माणसोन सतरा
गीते यांसारी आपणी पावरी भासाम
जोसा छे तोसानी; बाकीन् पुरियानुक
खुप गोवंसे ओसला बोणावनेन
कुसिस कोरला छे. यो आरवो सोम-
जीन; वारू रितीसे सिके, हासता-
-कुदता-नाचता- काम कोरता जाई-
नबी गावे, रंग लागडे ओळी इना
गीतोन फायदू लेये, कोरीन आमुक
खुसी होये.

पेहले इनाक वाचू !

इनी नानली पुसतोकोम जोतराबी गीते छे, ये मराठी भासामा तोळेवाळा माणसे लिखला छे. ओसाच वारला - वारला चासे यां आपणी पावरी भासाम तियार कोरला छे. ये गीते आखाच गाजला छे. कोरीन, आपणुबी आपणी भासाम गाजाडसू, मुयेपाट कोरसू, टिकाळीन धोरसू एने दिसराकबी सिकाडसू ओसी आसा कोरजे.

यांसारी

गीते

१. ओंजाणला आमु
२. नानलो
३. आकडान गीत
४. एस. टी. आवी
५. डेटकूदादू

संदर्भ

- अजाण आम्ही - संजीवनी मराठे
लहान गोष्टी - नरेश रावताला
अंकगीत - नरेश रावताला
झुक झुक गाडी - वि. म. कुलकर्णी
बेडूकदादा - नरेश रावताला

६. फुंदीबाईन्

आला माइया घरी - अनुताई वाघ

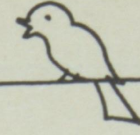
७. पाणी बाबा भाव भाव

पाणीबाबा से से म न रेविली

५. डेटकूहादू

बेडूकदादा - नरेश रावताला

६. फुंदीबाईन्	आला माइया घरी - अनुताई वाघ
७. पाणी बाबा आव आव	पाणीबाबा ये ये - म. ज. रोहिणीकर
८. आवू पुरिया	या बाळांनो, यारे या - भा. रा. तांबे
९. धिंचडीबाय्	चिमणी - वामन निंबाळकर
१०. गांडो गिदल्यो	वेडं कोकरू - मंगेश पाडगावकर
११. काकळी काकळी सोप	गोरी गोरीपान - ग. दि. माडगूळकर
१२. धुमधाम	मजा - म. ज. रोहिणीकर
१३. कोमाय	पीक - राजा मंगळवेढेकर
१४. कोहे	गवताचं पातं - वि. वा. शिरवाडकर
१५. मांजरान पिला	माऊची पिल्लं - आशा गवाणकर
१६. फुंदान खेल	खेल - म. ज. रोहिणीकर
१७. आवरे आवरे पाणी	येरं येरे पावसा

बिचडीबाय

१. ओंजाणला आमु

ओंजाणला आमु तारा पुरिया; तू आखाने वास,
मोंगसे तुसे वोंदजे, गावजे तारा भोलाईन-वास. ॥१॥

दाहडूचांद ये ताराच भोगेवान; तारा दुरे केवडा,
ताराच खेले, होरिया, पाणी, फोवे-फुले बोयडा. ॥१॥

खुप नावे तुसे; तारा रे होसधोडोन घोरे,
कोरिय भोगवान सास्कीच तू गियाने आखापोरे. ॥२॥

खुप शिकणो; काम कोरणो; मोंग धोरनो मोनोम,
येकरी येकरी येकरी येकरी

कारस भोगवान सारका थ लू भोगवान आउवा.

खुप शिकणो ; काम कोरणो ; मोग धोरनो मोनोम,
होकरस ओतरी पुराव भोगवान, यीत एक जोसोम. ॥३॥

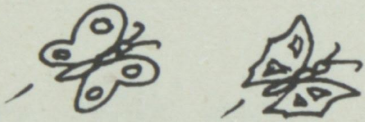
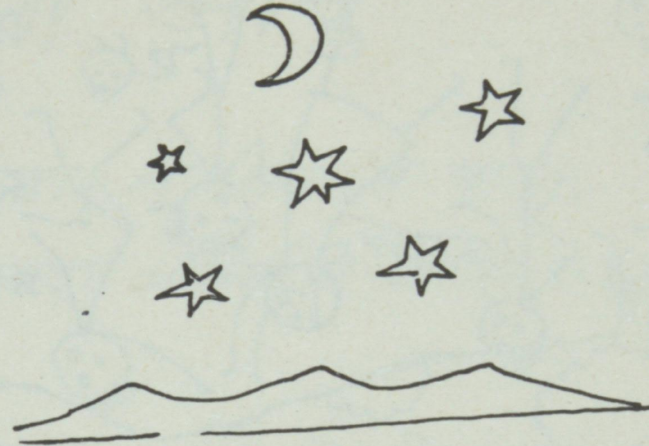

घिंचडीबाय

२. वातलो

इडीक - इडीक बालवाडीम*
इडाक - इडाक खेस छे,
इडूक चाँद - इडाक तारा
इडीक - इडीक रात छे. || धू. ||

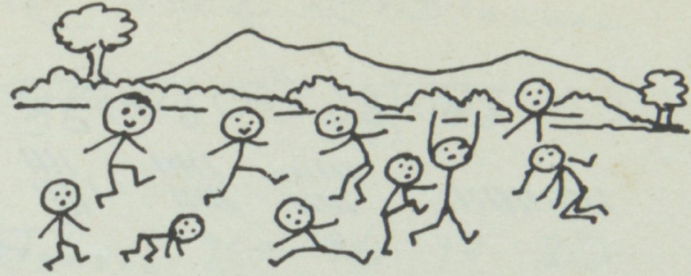

~~इडाक~~ ~~इडाक~~ ~~इडाक~~

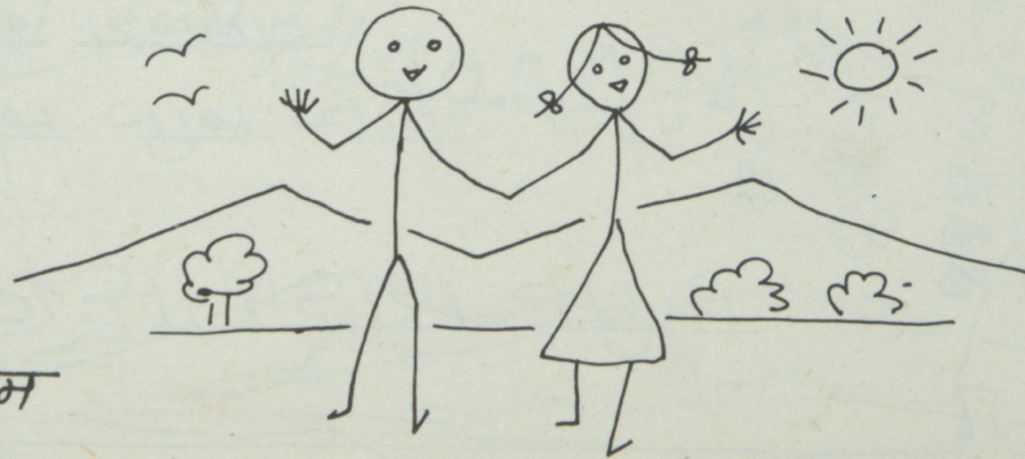
इडाक पुरिया - इडाक छिदा
इडीक जागे उडिरोया,
इडाक किडावा - इडीक लायनोम
इडाक पुखडा लिजायरोया. || ३ ||

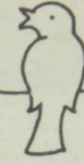
खोरीत पुरिया इडाक छे
इडीक कालवाडी* वारू छे,
टेम जो मोटो देख्वाडली छे
खुब इडीक एक छोडी छे.

|| 2 ||

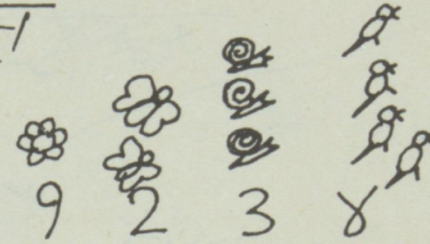
* अगिनवाडीम

घिंचडीबाय

३. आकडान गीत

एक दोन तीन चार.....
आज छे हितवार.

..... :: :::: पाच सहा सात आठ.....
५ ६ ७ ८ गुरूजी आकडा लेसे पाट.

नऊ दहा अकरा बारा.....
घिंहरा धुया नी मारा. ९ १० ११ १२

११११११
११११११११११११

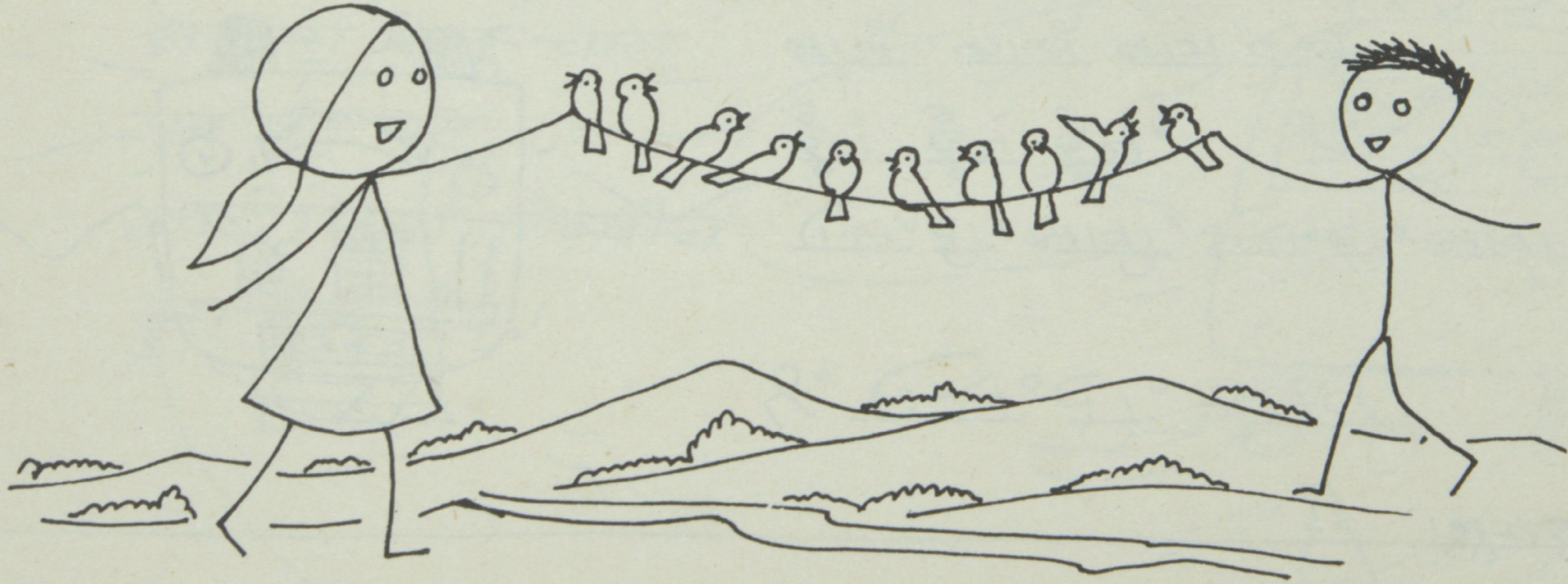
तेरा चौदा पंधरा सोळा.....

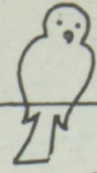
१३ १४ १५ १६

तेरा चौदा पंधरा सोळा.....
साळामं पुरिया छे थुळा.

सतरा अठरा एकोणिस वीस..... १७ १८ १९ २०
सौंदारे सेववाम् छाटू उठिस.

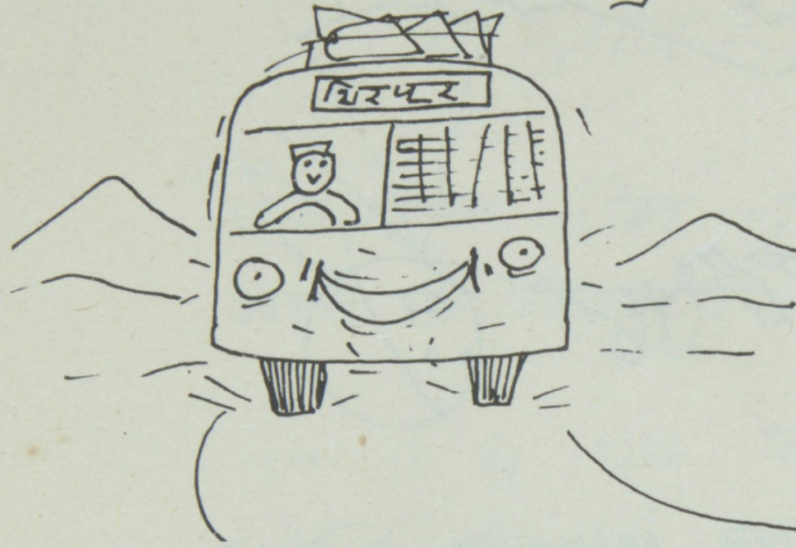
□□□□□□□□□□
□□□□□□□□□□

बिंचडीबाय

४. एस.टी. आवी

एस.टी. आवी, एस.टी. आवी
हुंय हुंय हुंय.

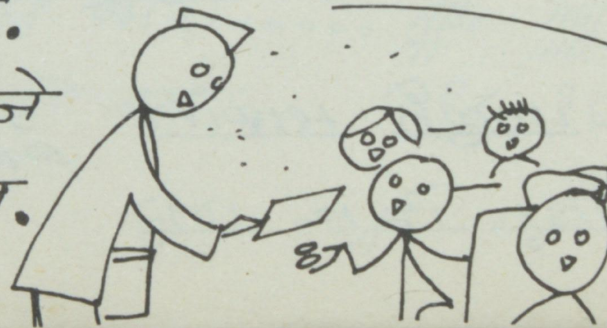
भोंगू कोसू वाजे देखू
पौंक पौंक पौंक.

तिकीट जुगू पौशा निकावू

छन् छन् छन्.

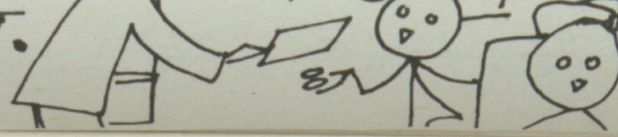
गाडीन घोंटी वाजे

टिन् टिन् टिन्.

जाणे काय दूर कां

टिन् टिन् टिन्.

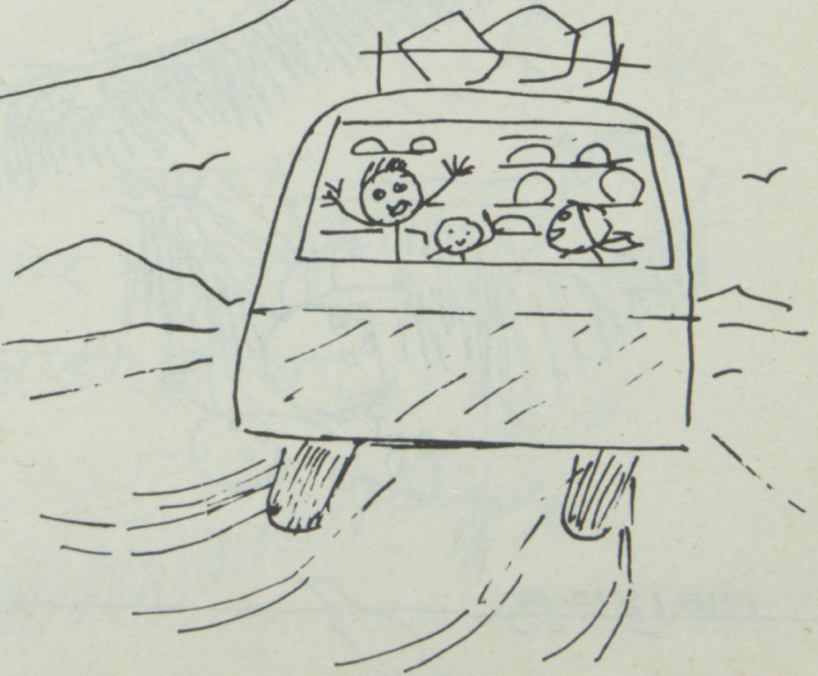

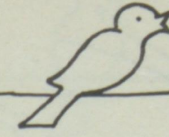
जाणे काय दूर कां
भूर भूर भूर.

कांकी जासू लिजायचां
दूर दूर दूर.

गाडीमा बोसू चालू
पट् पट् पट्.

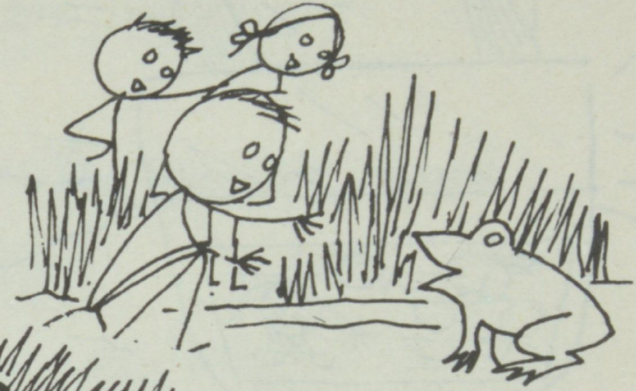
गाडी हिमी निकवीच
हुंय हुंय हुंय.

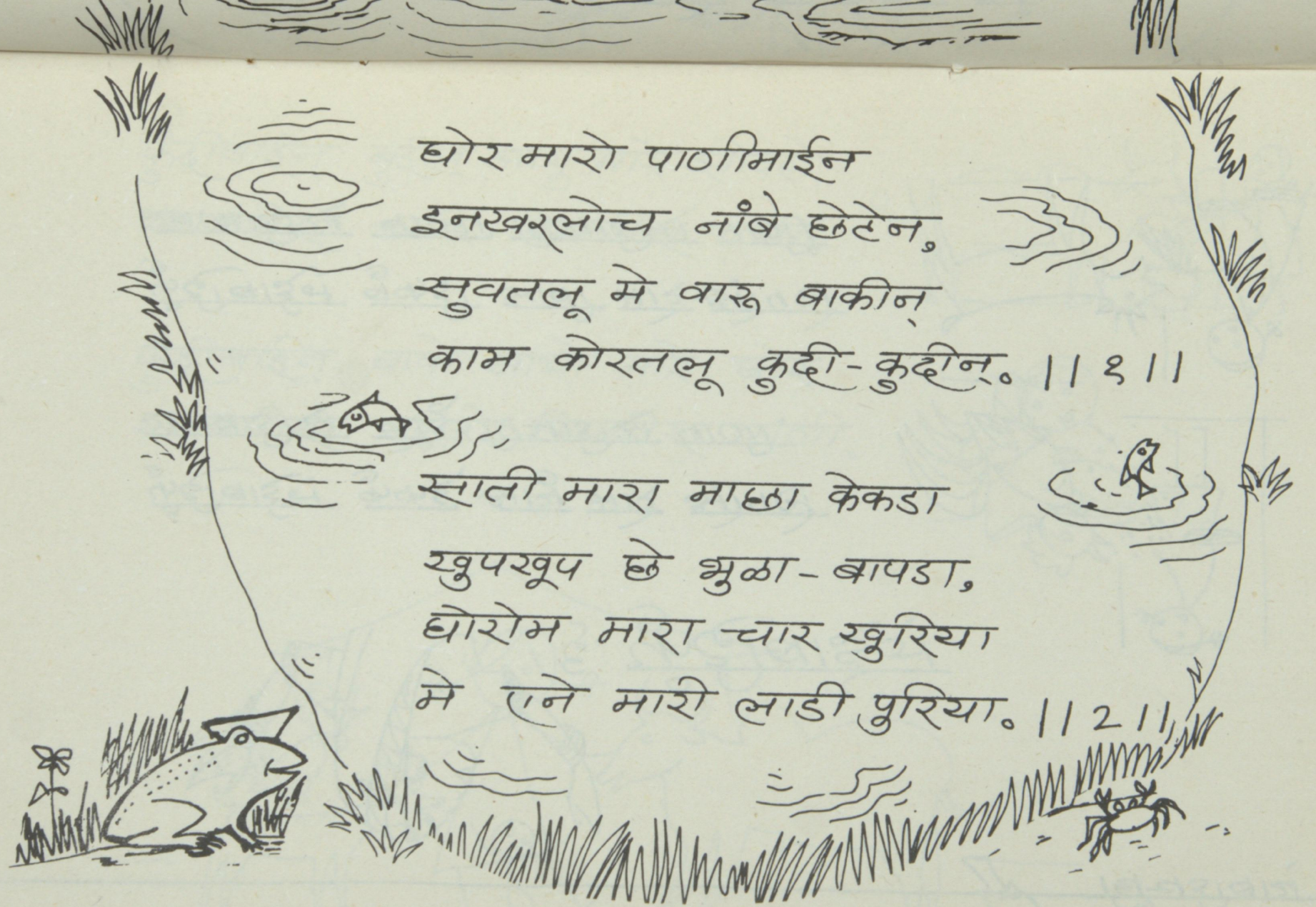
बिंचडीवाय्

५. डेटकूदादू

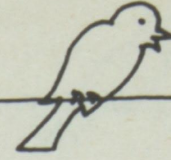
मे छे डेटकूदादू
पुछे काहा मारु वादू,
काय कोहो आपठूक नाव
वात मारी उरीव- उरीवं ॥ धूं ॥

घोर मारो पाठमिईन

घोर मारो पाठीमाईन
डुनखरलोच नांबे छेटेन,
सुवतलू मे वारु बाकीन
काम कोरतलू कुदी-कुदीन ॥ १ ॥

साती मारा माछा केकडा
खुपखुप छे झुळा-बापडा,
घोरमे मारा चार खुरिया
मे एने मारी लाडी पुरिया ॥ २ ॥

बिंचडीवाय

६. फुंदीवाईन्

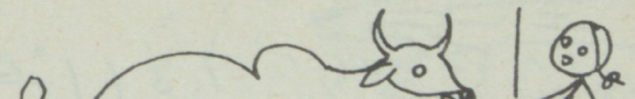
फुंदीवाईन् कुकडू आयु मारे झोपले
खावाडीस कोडू पिचाडीस पाणी.

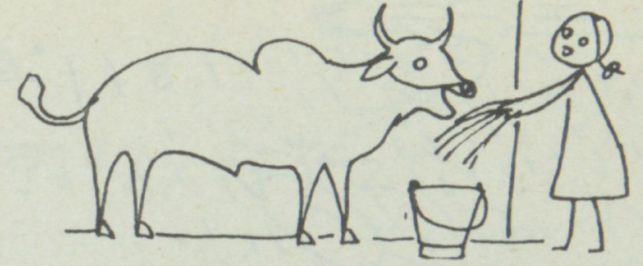
फुंदीवाईन् बुकडी आवी मारे झोपले
खावाडीस पाला पिचाडीस पाणी.

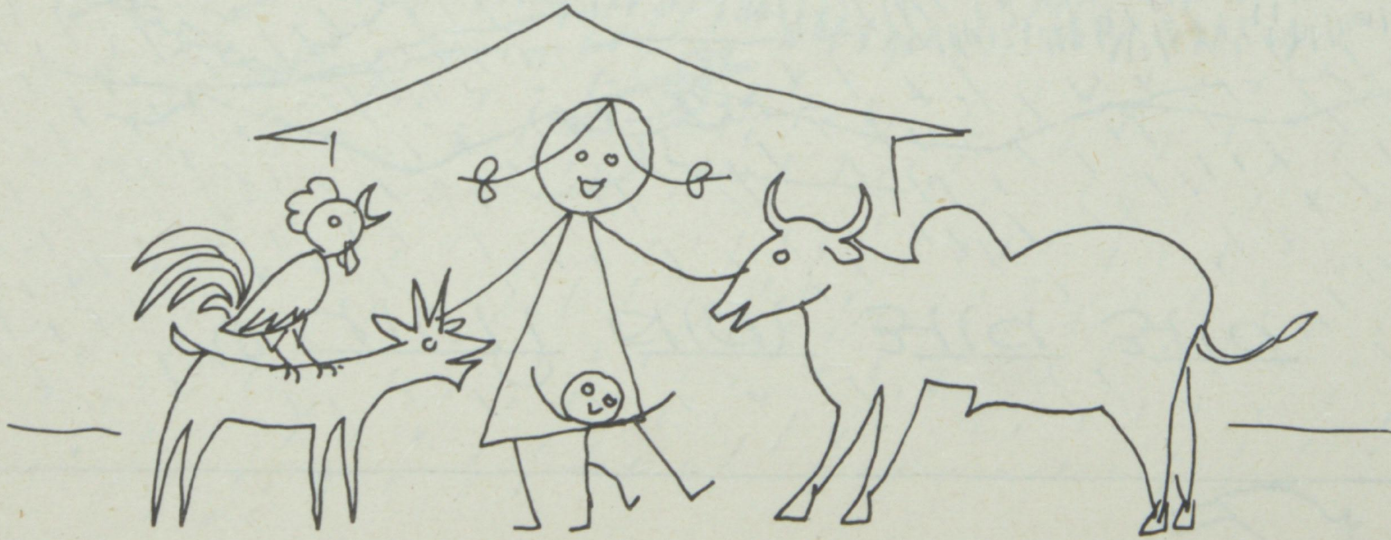
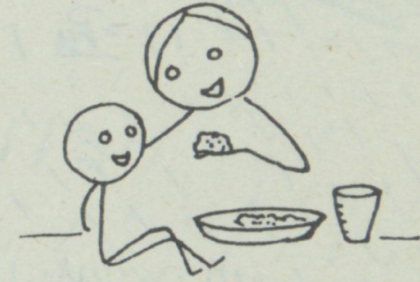
फुंदीवाईन् बुईल आयु मारे झोपले

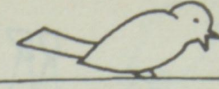

फुंदीवाइन् बुईल् आथु मारे शोपले
खावाडीस् चारू पिथाडीस् पाणी.

फुंदीवाइन् बावो आयो मारे घोर
खावाडीस् सिरो पिथाडीस् पाणी.

चिंचडीबाय

७. पाणी बाबा आव आव

पाणी बाबा आव आव

काकडा- बुटा लाव लाव. ॥ धृ. ॥

हाडगू कोहे कांव कांव

डेटको कोहे डरींव डरींव. ॥ १ ॥

मांजरो कोहे मांव मांव

डेटको कोहे उशेव डशेव. || ४ ||

भांजरो कोहे मांव मांव

टिटवी कोहे टिटिव् टिव्. || २ ||

खालटी कोहे चिंव चिंव

पाठी आवे छोव छोव. || ३ ||

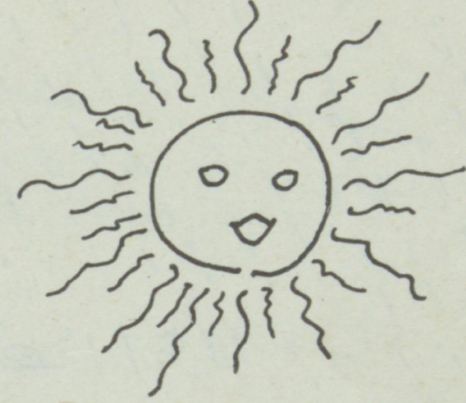

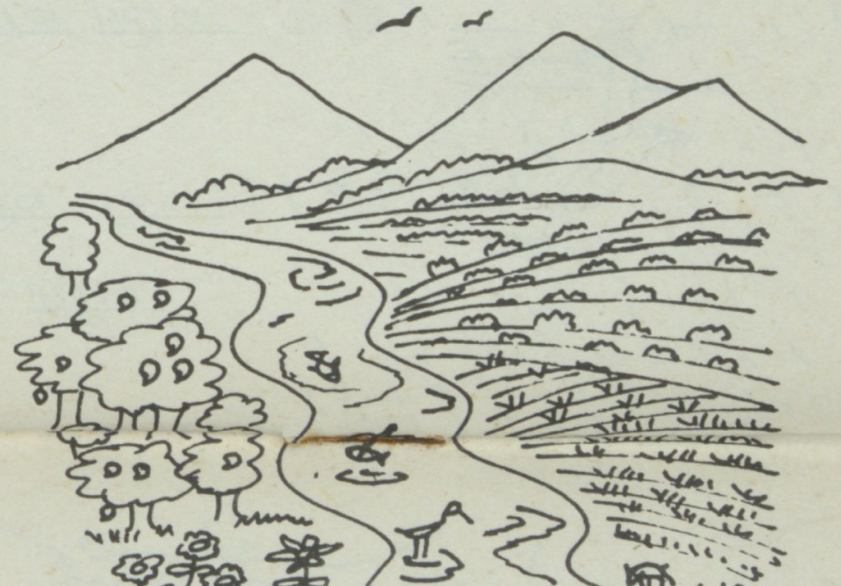
बिचडीबाथ

८. आवू पुरिया

आवू पुरिया आवूरे आवू
होवडीन आखा छाटा आवू,
मोजा कोरु रे! मोजा कोरु
आजून दाहडू सोमजु तुमरु.

मोंगसे आखा सोमाईन शेहू
नोवली धोरली देखाडीस मे,
इने बोयडे लागीन आवू
छाटावी यी दिसरी दुनिया.

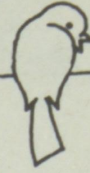

जां देखे चां फले-फोवे

घाटावी ची दिसरी दुनिया.

जां देखे चां फुले-फोवे
गोंद आवे एने बोयडा गोंवे,
ती कामे नाखीन आवू
आवीन देखू ची नोवली दुनियां.

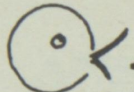
धिंचडीबाय

९. धिंचडीबाय

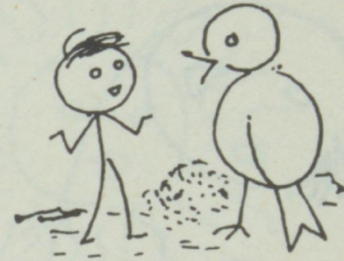
बावो

धिंचडीबाय धिंचडीबाय
कां जाणेन ओतरी उतवाय?

धिंचडी

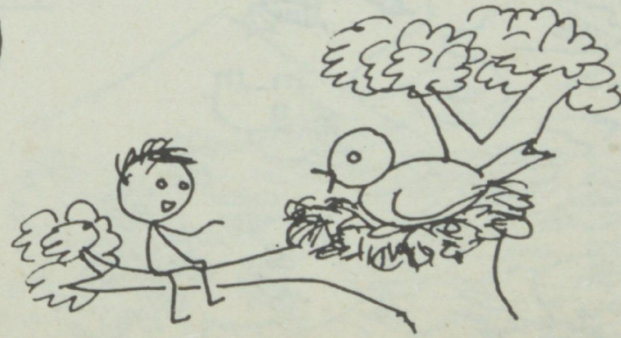
पिलांकोरता आंगाणामाईन
दाणा आखा जोमाडसाय.

धिंचडीबाय धिंचडीबाय
कोसलो तारो धोर?

कोचरान लोके
कापसोन गादीपोर.

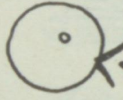

धिंचडीबाय धिंचडीबाय

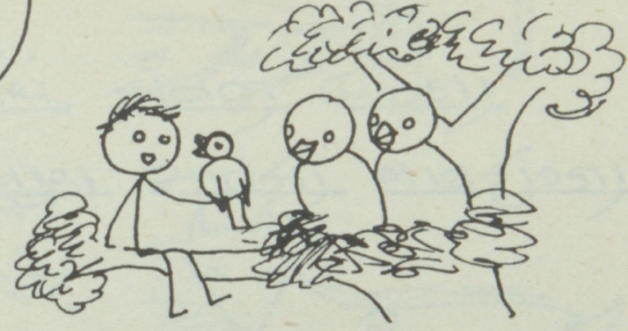
कापसोन गादीपोर.

धिंचडीवाय धिंचडीवाय
तुमरे छोर कुण-कुण ?

आमरे छोर एक बावो
राजा-राणी आमु दुय.

बिंचडीबाय्

१०. गांडो गिदल्यो

गांडो गिदल्यो खुपे थाकीग्यो
घोर आवणेन तेमे वाटे चुकीग्यो.

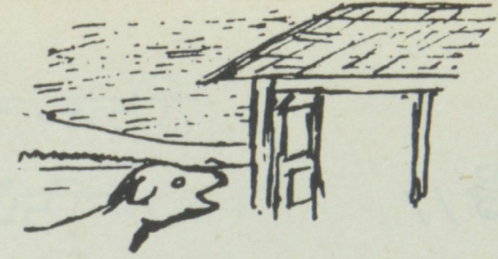
आंदारो देखीन आपसो बाबरीग्यो
थाकी-थाकीन सुवणे लाग्यो.

ओळतेन तिनाक घोर जोडीग्यो

गांडो गिदल्यो आपसो दाखिले

ओळतेन तिनाक घोर जोडीव्यो
गांडो गिदल्यो आपसो हासीव्यो.

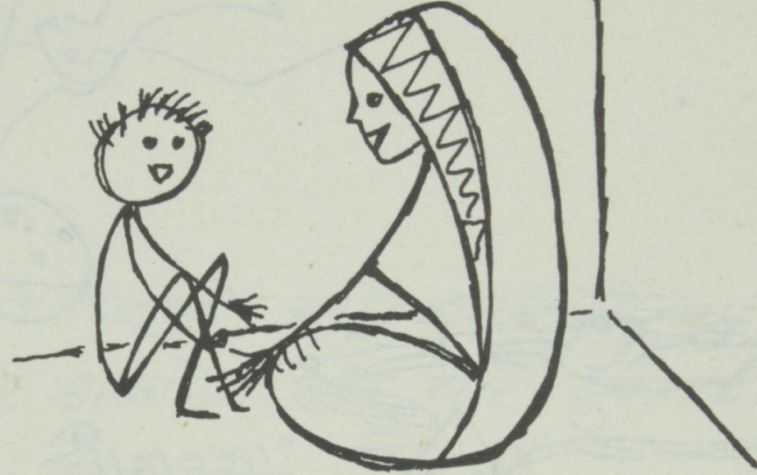
खोळान गादीपोर मुंडको मेकीव्यो
धिरेच आयात खुळाम सुचिव्यो.

चिंचडीबाय

२३. काकळी काकळी सोप

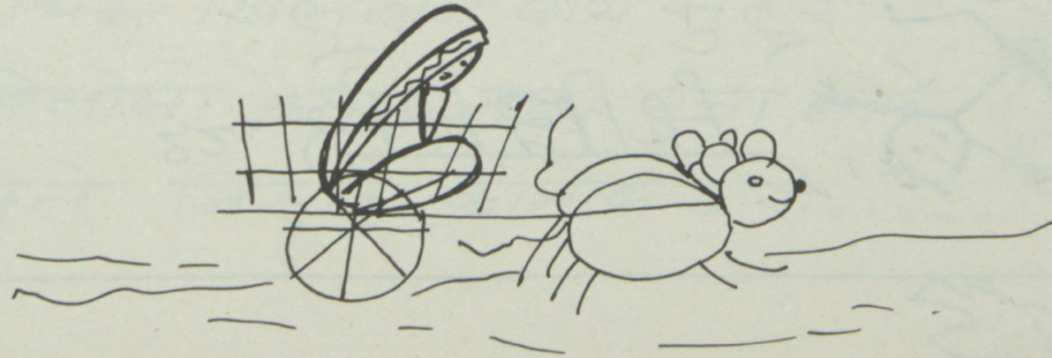
काकळी काकळी सोप, देखायणेम घाटाव
दादा मेसेक एक भावी लाव.

॥ धृ. ॥

काकळीसोप भावीक खोळोन नाटी

काकळीसोप भावीक खोळोन नाटी
खोळोन नाटीकाजे धुवाने पाटी-(२)
धुवाने पाटीक शुबरेन धेराव.....

भावीक लावणे पेरकलान गाडी
पेरकलान गाडीक उंदराने जुडी-(२)
उंदरान जुडी चेंद्रे कापसोन भाव.....

धिंचडी बाय

२२. धुमधाम

॥धुं॥

मेले निसती धुमधाम कोरे

ठाडीने चाकटो बाबू घोडे

लाकडाके शेंदू दादू मारे

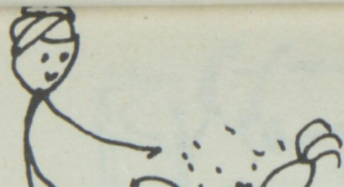

घोरोने उहलू बाय झाडे

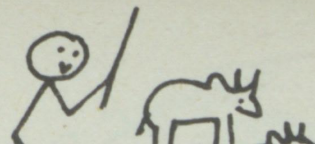
घोरोमा आया मारी रूटा कोरे

मेले निसतू रूटा चोरो.....

कुकडाके दाणा, बाबू घाले

रूटे विचारो हाड लाकड रूटे

कुकडाके दाणा बाबू छाले
दुरे लिजाणे दादू लाकूड हेरे

बुकडाके पाणी बाय मेले
आंगणामा आया मारी कोचरू बाहरे
मेले निसतू यां-वां फिरो.....

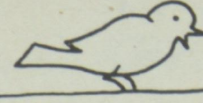

खेतोमा होळ बाबू गेरे
दुरे बांदे दादू चारे

कोचरू खिल्लिम बाय सुहरे
खेतोमा आया मारी पुंजा भोरे
मेले निसतू कामोक डोरो.....

धिंचडीबाय

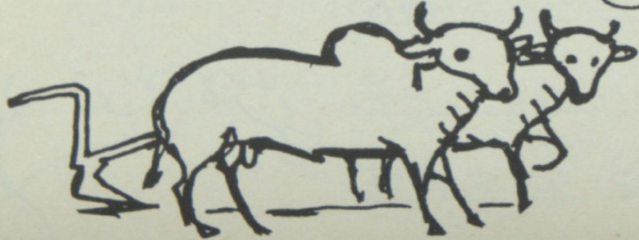
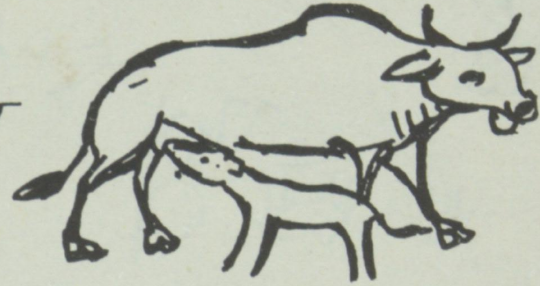
२३. कोमाय

गाय-गाय दूध आप
दूध आपी पिलाकाजे.

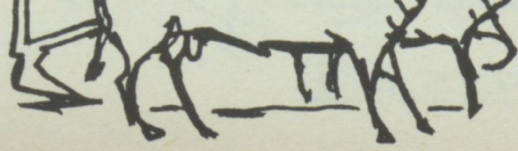
पिला-पिला ताकद आप
ताकद आपी होळकाजे.

होळ-होळ फाड दे

फाड देदू धोरली काजे.

धोरली-धोरली कस आप

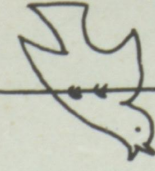
धोशली-धोशली कस आप

कस आपी कोणसो काजे.

कोणिस-कोणिस हाणा आप

पुस-पुस भोरीन आप.

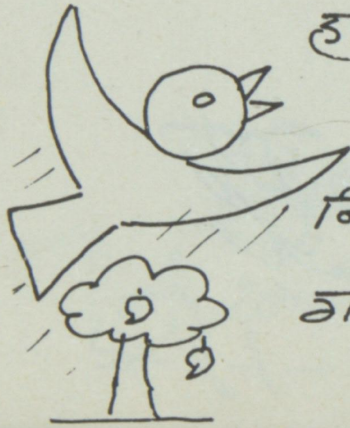
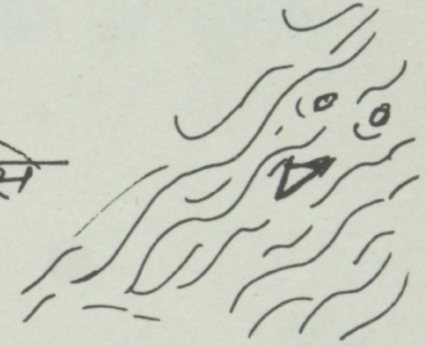
धिंचडीबाय

२४. कोहे

खोडोन पालू होवामा डुले
डुलिने कोहे, खेलने चालू.

झोरोमाईन पाणी खोवखोव हासे
हासिने कोहे, होवडणे चालू.

निवो-निवो चिल्लो आंवापोर गावे
गाविने कोहे, नाचणे चालू.

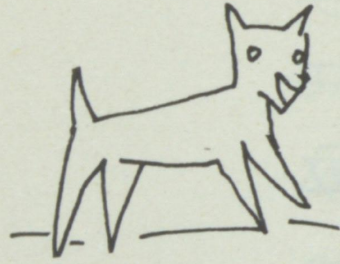
मुसवधार पाणीम गारा पोडे

गाविने कोहे, नाचणे चालू.

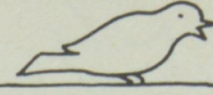
मुखधार पाणीम गारा पोडे
पोडीन कोहे, उचलणे चालू.

नानलू कुत्रू डुकायकुकडी खेले
दौवडीन कोहे, छिमणे चालू.

मांजरीन पिलो पाये थाकाये
थाकायीन कोहे, खाणे चालू.

धिं चडीबाय्

२५. मांजरान पिळा

मांजरीन खुळाम
सुयीरोया काय?
नानला - नानला
पिळा दुय!

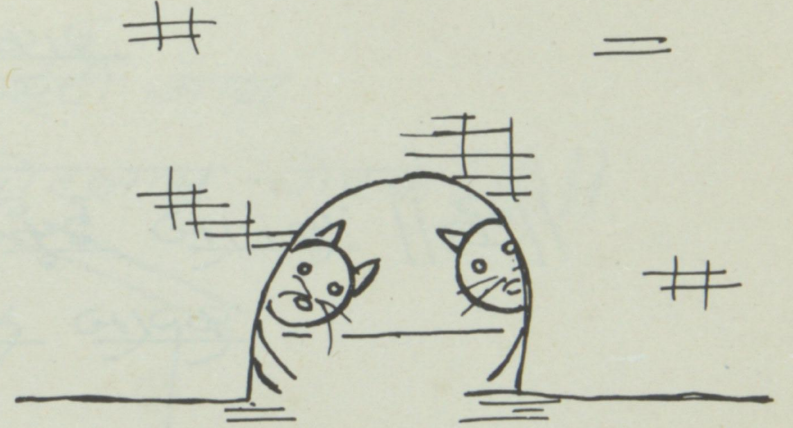
मिच मिच दुळा
तिखला कान,

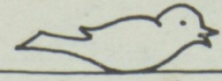

माणसोन तोसी

माणासोन तोसी
मिछान सान.

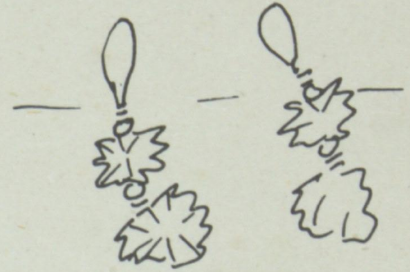
मांजरीन पिला
बिहलला किनी,
आयान खुळामगोथा
निकवतला नी.

धिचडीवाय

२६. फुंदान खेल

आपडी की थापडी तैरे लोटके
भाबी तारा चोटलामा फुंदू लोटके. ||धृ०||

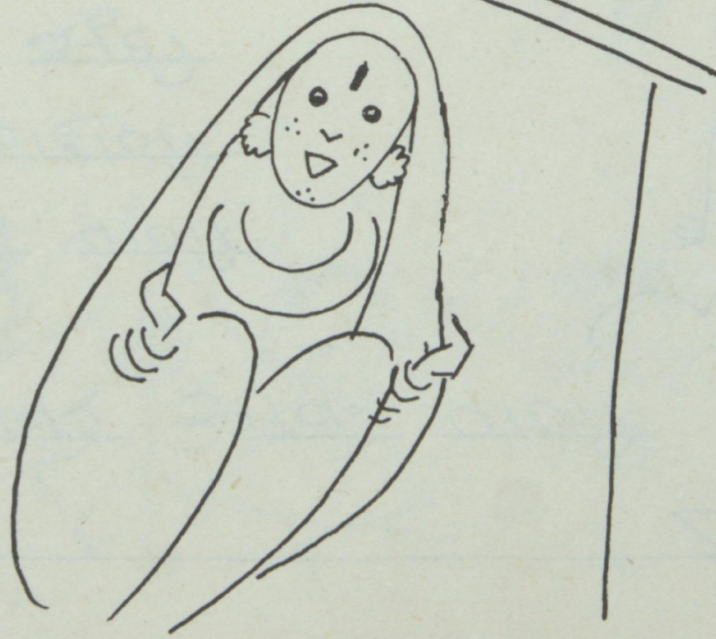
फुंदू लोटकीन भाबीक कोहे
भाबी रिस्वाईन फुंदाक झोटके. ||१||

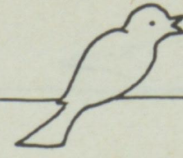
फुंदू नेचे पोडीन कुदणे लागे

वरीन वरीन ... ||२||

फुंदू नेचे पोडीन कुदणे लागे
कुहीन-कुहीन चू आपसू मोटके. ||२||

थाक आवे लोतियार बोसणे जाय
बोसीन किदरायू ती -चोटलाम -चोटके. ||३||

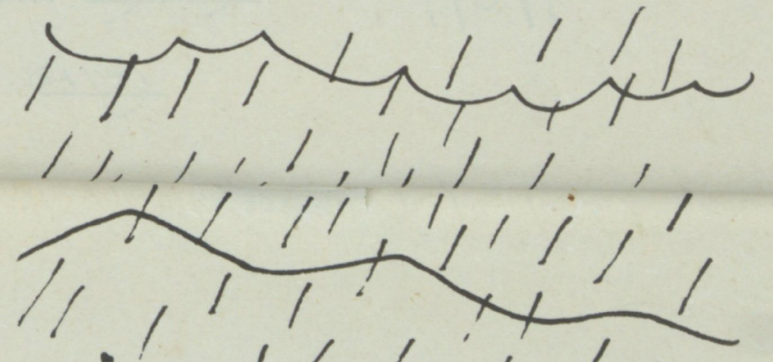
घिं-चडी बाय

१७. आवरे आवरे पाणी

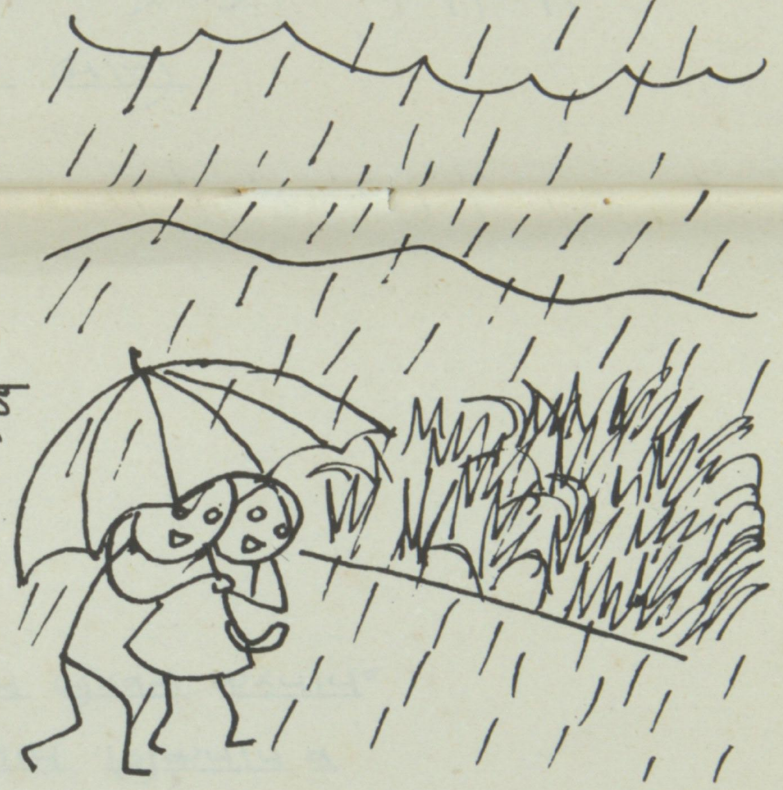
आवरे आवरे पाणी
तुसे कोहो काहाणी
काहाणी होयी झुटी
पाणी होयू खुटी.

पाणी पाडे तिड् तिड्

पाणी पाडे तिड् तिड्
आंगणो होये किचीड् किचीड्
पाणी आयू मुसवधार
बोयडा होये निवागार.

शिरपुर तालुक्यातील रोहिणी रवेड्यातल्या
पावरा आदिवासी समाजातले श्री. मायकल
जामसिंग रावताला व नरेश मायकल रावताला
हे पिता-पुत्र आहेत. मराठी व पावरा भाषांवर
त्यांनी प्रभुत्व प्राप्त केले आहे. मायकल शिक्षक
असून नरेश महाविद्यालयात शिकतात व
निरनिराळ्या प्रकाशनांमधून लेखन करतात.

'विश्वमंडळ सेवाश्रम' ही संस्था
गेली २५ वर्षे शिरपूर तालुका (जि. धुळे)
येथे आदिवासी विकासासाठी कार्यरत
आहे. सध्या प्रौढ शिक्षण, शिशु विकास
व शिक्षण, औषधी वनस्पतिवैरील संशो-
धन व प्रचार, पाणलोट क्षेत्र विकास,
महिला विकास, कायदाविषयक शिक्षण
व दृक्-श्राव्य साधने तयार करणे ही
कार्ये चालू आहेत.

विश्वमंडळ सेवाश्रम
शिरपूर, जि. धुळे
पिन - ४२५४०५

प्रकाशक - द लनिंग ट्री.

मुद्रक - सुजित पटवर्धन, मुद्रा, ३८३, नारायण पेठ, पुणे ४११०३०.

'सेंटर फॉर लनिंग रिसोर्सेस'(सी.
एल. आर.) ही शैक्षणिक क्षेत्रात सुधारणा
घडवून आणण्यासाठी कार्य करणारी सेवा-
भावी संस्था आहे. शैक्षणिक क्षेत्रातील
खाजगी व शासकीय संस्थांच्या शाळा व
अनौपचारिक शिक्षण वर्गांसाठी सी.एल.
आर. तर्फे प्रशिक्षण आयोजित केले जाते,
तसेच स्वस्त शैक्षणिक साहित्यही तयार
केले जाते. सी. एल. आर.चे साहित्य व
प्रशिक्षण हे ग्रामीण, आदिवासी व शहरी
प्रकल्पांमध्ये वापरले जाते.